

входите в класс, от которого трудно добиться слова (а таких классов у нас не искать стать), начните показывать картинки, и класс заговорит, а главное, заговорит свободно...» [7]

На уроках художественного труда с детьми среднего возраста используется технология *проектного обучения*, когда ребёнок может почувствовать себя настоящим исследователем. Проектная технология учит оперировать добытыми фактами, доходить до сути проблемы, отстаивать свои идеи, формирует такие личностные качества учащихся, как ответственность, умение анализировать результаты деятельности, умение планировать свою работу. А демонстрация проекта, как результат своего труда, повышает самооценку учащихся.

Таким образом, метод проектов активизирует самостоятельную работу школьников с источниками информации, обеспечивает поисковую работу, в том числе с помощью современных интернет-технологий, умение открыто защищать свои проекты, что в целом способствует компетентному подходу к обучению.

Важное место в содержании образования занимает организация и проектно-исследовательской деятельности учащихся.

Новые информационные технологии дают возможность на новом уровне проводить не только уроки, но и внеклассную работу. В современном стремительно меняющемся мире у детей необходимо развивать исследовательские качества. Это важно, т.к. самые прочные, ценные знания добываются самостоятельно, в ходе собственных творческих изысканий.

С детьми младшего школьного возраста активно используется технология *игрового обучения*. Поскольку игровая деятельность детей младшего школьного возраста позволяет педагогу включить ребёнка в учебно-познавательную деятельность.

Таким образом, применение учителем в педагогической практике вышеизложенных технологий позволяет выявлять и развивать у учащихся художественные способности и умения по выполнению творческих заданий, тем самым воспитывая творческое отношение к любой деятельности. Таким образом, если обучающийся получает удовольствие от уроков, то это залог того, что и в дальнейшем рисование станет его любимым занятием, поможет ему почувствовать вкус творчества и научит управлять своими эмоциями, разовьёт изображение и фантазию. А значит, он будет успешным и счастливым человеком.

Список литературы

1. Красильников И. Творческое задание на уроках искусства. // Искусство в школе. 2001, №3. – С.13-14.
2. Васильева И.А., Осипова Е.М., Петрова Н.Н. Психологические аспекты применения информационных технологий // Вопросы психологии. – 2002. – №3.
3. Ягненкова Н.В. Возможности практического применения некоторых инновационных педагогических технологий на предметах теоретического цикла в ДШИ. – <http://festival.1september.ru/articles/581644> (25.09.2012).
4. Николаюк И.В. Опыт изучения курса «Методика выполнения творческих проектов» студентами гуманитарно-педагогического университета / И.В. Николаюк // Образование и наука. – 2009. – №3. – С. 117–124.
5. Научно-практический журнал «Управление современной школы Завуч», №8, 2008 г. Статья «Проблема определения Профессиональная компетентность педагога» Козырева О.А. – С. 42-44.
6. Никишина И.В. Инновационные педагогические технологии и организация учебно-воспитательного и методического процессов в школе: использование интерактивных форм и методов в процессе обучения учащихся и педагогов. – Волгоград: Учитель, 2008.
7. Ушинский К.Д. Собрание сочинений. – Т.2.-М.,Л. – 1948 г.

ӨОЖ 373.1

ЖАСӨСПІРІМДЕРДІҢ КӘСІБИ ӨЗІН-ӨЗІ АНЫҚТАУЫН ДАМУҒА БАҒДАРЛАМАСЫ

Мухамеджанова Д. С. – Торайғыров университеті, «Педагогика және психология» мамандығының 2 курс магистранты, Павлодар қ.

Сапабеков Д. К. – философия докторы (PhD), Торайғыров университетінің қауымдастырылған профессоры, Павлодар қ.

Мақалада жасөспірімдердің кәсіби өзін-өзі анықтауын дамытуға арналған бағдарламаның мазмұны берілген. Жасөспірімдерді кәсіби өзін-өзі анықтау жөніндегі қызмет жүйелі сипатта болуы

үшін нысаналы топ қарастырылған. Бағдарламаны іске асыру аспектілері, принциптері қарастырылған.

Кілтті сөздер: жасөспірім, кәсіби өзін-өзі анықтау, бағдарлама, принциптер.

Тәжірибелік-іздігі жұмыстары жасөспірімдердің кәсіби өзін-өзі анықтау процесі әртүрлі қарқынмен жүретінін көрсетті, бұл жасөспірімдердің жеке ерекшеліктеріне де, осы процесті педагогикалық реттеуге де байланысты. Білім беру ұйымындағы жасөспірімдердің кәсіби өзін-өзі анықтау мәселесін теориялық талдау бізге жасөспірімдердің кәсіби өзін-өзі анықтау әрекеті құрылуы керек негізгі формалар мен бағыттарды анықтауға мүмкіндік берді. Алайда, жасөспірімдердің кәсіби өзін-өзі анықтау бойынша мақсатты жұмыс жүргізілмейді, жұмыстың мүмкін нысандары мен бағыттарының аз ғана бөлігі пайдаланылады, ал жасөспірімдер кәсіби өзін-өзі анықтаудың жалпы деңгейіне ие. Осы проблемалардың барлығы білім беру ұйымының оқу-тәрбие процесіне енгізілуі мүмкін және үлкен жасөспірімдердің кәсіби өзін-өзі анықтауына ықпал ететін бағдарламаны әзірлеуге себеп болды.

Жасөспірімдерді кәсіби өзін-өзі анықтау жөніндегі қызмет жүйелі сипатта болуы тиіс, бұл оған таралатын нысаналы топты негіздейді:

1. Оқушылар (жасөспірімдер).
2. Ата-аналары.
3. Білім беру ұйымының мұғалімдері [1].

Бағдарламаның мақсаты: жасөспірімдерді өздерінің бейімділіктерін, қабілеттерін ескере отырып, мамандықты саналы түрде таңдауға дайындау.

Мақсатқа жету үшін келесі міндеттерді шешу қажет:

1) Бағдарлама шеңберіндегі қызметке жасөспірімдерді ғана емес, педагогтер мен ата-аналарды да белсенді тарту;

2) Жасөспірімдерге және кәсіптер әлеміне ақпарат беру;

3) Жасөспірімдердің болашақ мамандығына қатысты өз қабілеттеріне сенімділігін қалыптастыру.

Қатысушылар:

- 1) сынып жетекшілері;
- 2) психолог;
- 3) директордың тәрбие жұмысы жөніндегі орынбасары;
- 4) жасөспірімдер;
- 5) пән мұғалімдері;
- 6) кітапханашы;
- 7) ата-аналар.

Осы бағдарламаның негізін құрайтын негізгі принциптерді бөліп көрсету керек:

Біріншіден, бұл гуманистік принцип. Бұл принцип жасөспірімдердің кәсіби өзін-өзі анықтау қызметі оқушылардың жеке дамуына ықпал етуі керек, әр жасөспірімнің даралығын ескеруі керек.

Екіншіден, толеранттылық принципі. Бағдарламаны іске асыру барлық адамдардың теңдігін құрметтеу және мойындау рухында жүруі керек.

Үшіншіден, осы бағдарламаны іске асыру қарастырылып отырған жас тобының жеке және жас ерекшеліктерін ескерусіз мүмкін емес. Бір немесе басқа жасөспірімнің әлеуметтік және психологиялық даму деңгейін, оның осы мәселеге көзқарасын ескеру қажет.

Бағдарламаны іске асыру аспектілері:

1) әлеуметтік аспект (кәсіби өзін-өзі анықтауда жасөспірімдердің құндылық бағдарларын қалыптастырудан тұрады);

2) экономикалық аспект (қоғамның қажеттіліктеріне және үлкен жасөспірімдердің мүмкіндіктеріне сәйкес жасөспірімдер кәсібін таңдауды басқару процесі);

3) психологиялық аспект (үлкен жасөспірім тұлғасының құрылымын зерделеуден, кәсіби бағыттылықты қалыптастырудан (саналы түрде таңдау қабілеті) тұрады);

4) педагогикалық аспект (мамандық таңдаудың қоғамдық маңызы бар уәждері мен кәсіби мүдделерді қалыптастырумен байланысты) [2].

Бұл бағдарлама бір күнтізбелік жылға есептелген және оны іске асыру 3 негізгі кезеңде жүзеге асырылады.

1. Дайындық кезеңі. Бұл кезең мыналарды қамтиды:

* бағдарламаны және алдағы іс-шаралар жоспарын бекіту, педагогикалық персоналды бағдарламаны іске асыруға дайындау;

* педагогикалық ұжымның осы тақырып бойынша әдебиеттерді зерттеуі;

* материалдық-техникалық базаны дайындау;

* бағдарлама нәтижелерін болжау.

2. Негізгі кезең. Ол мынаны білдіреді:

* тиісті әдістерді қолдана отырып, ересек жасөспірімдердің кәсіби өзін-өзі анықтауының қазіргі деңгейін диагностикалау;

* білім алушылармен жеке жұмыс;

* ата-аналармен жұмыс;

* негізгі іс-шараларды іске асыру;

* өзгерістерді анықтау үшін қайталама диагностика.

3. Аналитикалық кезең. Бұл кезең мыналарды қамтиды:

* жалпы бағдарламаны іске асырудың табыстылығы мен қайта диагностикасын талдау;

* бағдарламаны іске асыру бойынша есептік құжаттаманы ресімдеу;

* бағдарламаны одан әрі қолдану, пысықтау немесе жою туралы шешім қабылдау [3].

Бағдарламаның іске асырылуын бақылау: бағдарламаның іске асырылуына жауапкершілік білім беру ұйымының әкімшілігіне және педагогикалық ұжымға жүктеледі.

Бағдарламаны іске асыру барысында оқу жылы ішінде шартты түрде 3 бағытқа бөлуге болатын бірқатар іс-шаралар жүргізілетін болады:

1. Білім алушылармен жұмыс. Бұл бағыт келесі іс-шараларды қамтиды:

* «Барлық мамандықтар қажет, барлық мамандықтар маңызды» ойын-викторинасы;

* кәсіби бағдар бойынша тақырыптық апта;

* кәсіптік бағдар беру бойынша мектеп кеңесін құру;

* «Болашақ мамандыққа деген көзқарасым» ойыны;

* «Мен және мамандық» газетінің ай сайынғы шығарылымы;

* «Мен және менің болашақ мамандығым» элективті курсы өткізу.

2. Мұғалімдермен жұмыс. Бұл бағыт келесі іс-шараларды қамтиды:

* сынып жетекшілеріне арналған «Жасөспірімдердің кәсіби өзін-өзі анықтауы бойынша жұмысты ұйымдастыру» семинар-практикумы;

* кәсіби өзін-өзі анықтау мәселелері бойынша кітапхана қорын әдебиеттермен толықтыру.

3. Ата-аналармен жұмыс. Бұл бағыт келесі іс-шараларды қамтиды:

* ата-аналарға арналған «Жасөспірімдерді кәсіби өзін-өзі анықтаудағы отбасының рөлі» дерісханасы;

* «Біздің отбасымыздың мамандықтары» отбасылық шығармалар конкурсы.

Осы іс-шараларды іске асыру үшін негізгі жауапкершілік директордың тәрбие ісі жөніндегі орынбасарына, сынып жетекшілеріне, психологқа жүктеледі [4].

Күтілетін нәтижелер:

1. Жасөспірімдердің болашақ мамандығын таңдауға жауапкершілікпен қарауға дайындығы.

2. Жасөспірімдердің кәсіби өзін-өзі анықтауы бойынша одан әрі қызмет ету үшін жағдай жасау.

3. Осы білім беру ұйымының жасөспірімдерінің кәсіби өзін-өзі анықтауының жалпы деңгейін арттыру.

Жасөспірімдердің кәсіби өзін-өзі анықтау бағдарламасы қаншалықты тиімді болғанын анықтау үшін біз алғашқы тексеруде қолданылған бастапқы әдістерге сәйкес үлкен жасөспірімдердің кәсіби өзін-өзі анықтау деңгейін қайта зерттедік.

Әдістердің нұсқаулары мен ережелері субъектілерге бұрыннан таныс болған, сондықтан қайта тәжірибе жасау кезінде біз ешқандай қиындықтар мен проблемаларға тап болмадық.

Зерттеу негізінде біз үлкен жасөспірімдердің кәсіби өзін-өзі анықтау бағдарламасын жасау қажеттілігі туралы қорытынды жасай аламыз. Біз әзірлеген жасөспірімдердің кәсіби өзін-өзі анықтау бағдарламасы тиімді болды. Қайта зерттеу жүргізгеннен кейін зерттеу тобында айтарлықтай динамика анықталды. Осыған байланысты біз жасөспірімдердің кәсіби өзін-өзі анықтау бағдарламасын жасау туралы қорытынды жасай аламыз.

Әдебиеттер тізімі

1. **Бейсенова Ж.Ж.** Исследование особенностей выбора профессии и самооценки в профессиональном самоопределении учащихся старших классов. Автореферат дисс. к.псих.н., 2004.

2. **Саудабаева Г.С.** Научно-педагогические основы профессионального самоопределения школьников в современных условиях. Дисс. на соиск. д.п.н., 2010. – 340 с.

3. **Имангожина О.З.** Методика профессионального ориентирования школьников в условиях информатизации образования. Дисс. На соиск. к.п.н., 2002. – 144 с.

4. **Каирбекова Б.Д., Шаймерденова А.К., Кажикенова Г.М.** Жоғары сынып оқушыларының мамандық таңдаудағы жолдарын зерттеу: оқу-әдістемелік құралы. – Павлодар: Кереку, 2018. – 97 б.